ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2009)

1ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο «Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία»

Στρατηγικός σχεδιασμός Πληροφοριακών συστημάτων αξιολόγησης σχολικής μονάδος

Ν. Κωνσταντινίδης, Β. Μάνθου

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κωνσταντινίδης Ν., & Μάνθου Β. (2024). Στρατηγικός σχεδιασμός Πληροφοριακών συστημάτων αξιολόγησης σχολικής μονάδος. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, *1*, 721–727. ανακτήθηκε από https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/6601

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** EKT | **Πρόσβαση:** 23/01/2026 00:03:15

Στρατηγικός σχεδιασμός Πληροφοριακών συστημάτων αξιολόγησης σχολικής μονάδος

Ν. Κωνσταντινίδης[1], Β. Μάνθου[2]
[1]Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Θεσσαλονίκης
konstnik@uom.gr
[2]Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Μακεδονίας
manthou@uom.gr

Περίληψη

Στην σημερινή εποχή, όπου ο χώρος της εκπαίδευσης (δημόσιος τομέας) διαδραματίζει ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην κοινωνία, θεωρείται απαραίτητη για την βελτίωση της λειτουργίας του η διαδικασία της αξιολόγησης. Η συμβολή της πληροφοριακής τεχνολογίας (ΠΤ) μπορεί να είναι σημαντική και σε αυτό τον τομέα, εφόσον υπάρξουν ορθές προσεγγίσεις για τον κατάλληλο στρατηγικό σχεδιασμό πληροφοριακών συστημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση της αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σκοπός αυτής της εργασίας είναι η αξιοποίηση της μεθοδολογίας εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ) για τον στρατηγικό σχεδιασμό πληροφοριακών συστημάτων αξιολόγησης σχολικής μονάδος, σύμφωνα με μια ολιστική και κοινωνικοτεχνική προσέγγιση, σε αντίθεση με την παραδοσιακή μηχανιστική θεώρηση που δίνει περισσότερη έμφαση στα θέματα πληροφοριακής τεχνολογίας.

Λέξεις κλειδιά : Στρατηγικός σχεδιασμός πληροφοριακών συστημάτων(ΣΣΠΣ), αξιολόγηση εκπαιδευτικής διαδικασίας, μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ)

1. Εισαγωγή

Ο στρατηγικός σχεδιασμός πληροφοριακών συστημάτων αποτελεί ένα σημαντικό διαχειριστικό ζήτημα για τους περισσότερους οργανισμούς σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι μελέτες αφορούν κερδοσκοπικούς οργανισμούς αλλά και μη κερδοσκοπικούς. Το γεγονός αυτό αφορά και το χώρο της εκπαίδευσης ο οποίος αποτελεί ένα μη κερδοσκοπικό οργανισμό με σημαντική και πολύπλευρη επίδραση στην κοινωνία.

Η μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ) αποτελεί ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού πληροφοριακών συστημάτων που βασίζεται στην συστημική σκέψη, εξετάζει ολιστικά έναν οργανισμό (πολιτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές διαστάσεις) και έχει ως στόχο να επιφέρει βελτίωση σε τομείς κοινωνικού ενδιαφέροντος (κοινωνικά συστήματα-σχολικές μονάδες)με την ενεργοποίηση ενός κύκλου εκμάθησης, συνεχώς επαναλαμβανόμενου.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της μεθοδολογίας εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ) την καθιστούν κατάλληλη για την διερευνητική μελέτη ενός στρατηγικού σχεδιασμού πληροφοριακών συστημάτων(ΣΣΠΣ) για την αξιολόγηση σχολικής μονάδος. Για το σκοπό αυτό, στα πλαίσια αυτής της εργασίας, εξετάζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της μεθοδολογίας και αποτυπώνονται σε σαφή βήματα μελέτης.

Στο σημερινό παγκοσμιοποιημένο πλαίσιο λειτουργίας και εξέλιξης των εκπαιδευτικών συστημάτων, όπου από τη μια οι συνθήκες βελτιώνονται με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών ενώ από την άλλη διαρκώς αλλάζουν τα αντικείμενα και τα περιεχόμενα των προγραμμάτων σπουδών, κρίνεται ως απαραίτητη η αξιοποίηση της πληροφοριακής τεχνολογίας για την υποστήριξη ολοκληρωμένων και διαρκών διαδικασιών αξιολόγησης της εκπαίδευσης.

Αντικείμενο της συγκεκριμένης εργασίας αποτελεί η χρήση της μεθοδολογίας εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ) για την ανάπτυξη ενός μοντέλου αξιολόγησης, ώστε να χρησιμοποιηθεί ως βάση για τον στρατηγικό σχεδιασμό πληροφοριακών συστημάτων αξιολόγησης. Με βάση το προτεινόμενο μοντέλο αξιολόγησης καταρτίστηκε ερωτηματολόγιο όπου καταγράφονται οι θέσεις και οι απόψεις των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών, με στόχο την επικύρωση του. Η ερευνητική εφαρμογή του μοντέλου παρέχει επίσης την δυνατότητα για βελτιώσεις και τροποποιήσεις της αρχικής μορφής του.

Η εργασία έχει την εξής δομή: στις τρεις πρώτες ενότητες περιγράφονται και μελετώνται βιβλιογραφικές αναφορές για την αξιολόγηση, τον στρατηγικό σχεδιασμό πληροφοριακών συστημάτων (ΣΣΠΣ) και για την μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ). Στην συνέχεια παρουσιάζεται το προτεινόμενο μοντέλο αξιολόγησης και συνοψίζονται τα ερευνητικά συμπεράσματα έπειτα από στατιστική επεξεργασία των απαντήσεων των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών σχετικά με το προτεινόμενο μοντέλο.

2.Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση θεωρείται ως ένα ιδιαίτερα χρήσιμο και αποτελεσματικό εργαλείο για τους διαχειριστές της εκπαίδευσης και τους σχεδιαστές πολιτικής, με το οποίο μπορεί να αναλυθεί και να βελτιωθεί η ποιότητα

της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Azcutia, 1999). Ως διαδικασία η αξιολόγηση είναι αναπόσπαστο μέρος ενός προγράμματος που περιλαμβάνει «τον εντοπισμό των προβλημάτων, την ιεράρχηση στόχων, την ανάδειξη των δυνατοτήτων, την αξιοποίηση των ερευνητικών προσπαθειών της επιστημονικής κοινότητας, την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού σχεδιασμού, την αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου, τον επανασχεδιασμό του» (Ανδρέου, Α., 1999)

Γενικότερα, όλα τα βήματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας θα πρέπει να αξιολογούνται με βάση συγκεκριμένες μεθόδους που θα αναπτυχθούν για το βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο έλεγχο της εκπαίδευσης. Κατόπιν, με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, οι διαχειριστές θα πρέπει να οδηγούνται στη λήψη κατάλληλων αποφάσεων που θα αφορούν τον πολιτικό σχεδιασμό της εκπαίδευσης, βελτιωτικές διορθώσεις, αναθεωρήσεις και διαφοροποιήσεις σε διοικητικό ή σε εκπαιδευτικό επίπεδο. (Cradler, 2003.).

Στο χώρο της εκπαίδευσης η έννοια της αξιολόγησης αποκτά μια πολυσημία, καθώς το περιεχόμενο, ο σκοπός και οι στόχοι της γίνονται αντικείμενο αντιπαραθέσεων από τους υποστηρικτές και τους αρνητές της που ξεκινούν από διαφορετικές θεωρητικές, φιλοσοφικές και ιδεολογικές αφετηρίες. Γι' αυτό και στη σχετική βιβλιογραφία εκτός από τον όρο αξιολόγηση χρησιμοποιείται με συναφές περιεχόμενο και ο όρος αποτίμηση, ενώ στα κείμενα σχετικά με τα αντικείμενα της αξιολόγησης αναφέρονται συχνά οι όροι απόδοση και αποτελεσματικότητα(Χαιδεμενάκου Σ 2006).

Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες το ενδιαφέρον για την αξιολόγηση της σχολικής μονάδος αλλά και του εκπαιδευτικού συστήματος συνολικά, ξεκίνησε από τις αρχές της δεκαετίας του 70, με στόχο την αποτελεσματικότητα σε σχέση με την ποιότητα της παρεχομένης εκπαίδευσης (Τσακίρη Δ 2003). Κάθε χώρα έχει αναπτύξει μια δικιά της προσέγγιση στην αξιολόγηση, ως ένα σύνολο παραγόντων, που συμπεριλαμβάνουν τον τύπο του αξιολογητή, τις πτυχές που αξιολογούνται, τα κριτήρια αξιολόγησης, τις διαδικασίες και τη χρήση της αξιολόγησης με βάση τα αποτελέσματα της, κ.ά. Έτσι, η αξιολόγηση διαφοροποιείται ανάλογα με τη μέθοδο που ακολουθείται, τη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος, τον πολιτισμό αλλά και τους στόχους της Η ανάπτυξη της αξιολόγησης και η ενσωμάτωσή της στις εκπαιδευτικές διαδικασίες και στην κουλτούρα του εκπαιδευτικού χώρου σε ορισμένες Ευρωπαϊκές χώρες, μέσα από τις εκπαιδευτικές συνεργασίες, επηρεάζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών προτρέποντας να κινηθούν στην ίδια κατεύθυνση αναφορικά με την αξιολόγηση (Eurydice 2004).

Στη χώρα μας, λόγω των ιδιόμορφων κοινωνικοοικονομικών και πολιτικών συνθηκών, το θέμα της αξιολόγησης στην εκπαίδευση έχει μείνει στάσιμο. Δεν έχουν ακόμα απαντηθεί ερωτήματα βασικά για το θέμα, όπως για ποια αξιολόγηση συζητάμε, για ποιο σκοπό θα γίνει και πώς συνδέεται μετά μεγάλα προβλήματα της εκπαίδευσης. Ακόμα και σήμερα το ζήτημα αυτό συνιστά πεδίο ιδιαίτερα έντονων αντιπαραθέσεων (Κουμπάρου, 2006).

3 . Στρατηγικός σχεδιασμός πληροφοριακών συστημάτων

Για την ανάπτυξη ενός στρατηγικού σχεδίου ΠΣ/ΠΤ σε έναν οργανισμό, όπως ο χώρος της εκπαίδευσης πρέπει να απαντηθούν οι ακόλουθες τρεις ερωτήσεις.

- Ποια είναι η τρέχουσα θέση του οργανισμού; (παρούσα κατάσταση)
- Τι σχεδιάζεται για το μέλλον; (στόχος)
- Ποια θα πρέπει να είναι η πορεία ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι; (εφαρμογή)

Η διαδικασία μέσω της οποίας δίνονται οι απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα σχετικά με τα πληροφοριακά συστήματα ΠΣ/ΠΤ αποτελεί τον στρατηγικό σχεδιασμό πληροφοριακών συστημάτων (ΣΣΠΣ) (Seung Ki Min, et al., 1999 ; Boddy, D et al. 2005).

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός Πληροφοριακών Συστημάτων (Strategic Information Systems Planning) ορίζεται ως η διαδικασία για την επιλογή διαφόρων υπολογιστικών συστημάτων και τεχνολογικών εφαρμογών, που με την κατάλληλη εγκατάσταση και αφομοίωση θα συνεισφέρουν σημαντικά στην ολοκλήρωση των επιχειρηματικών στόχων του οργανισμού. Ο στρατηγικός σχεδιασμός πληροφοριακών συστημάτων εξαρτάται από το στρατηγικό σχέδιο του οργανισμού. Βοηθά στον καθορισμό του τρόπου με τον οποίο ένας οργανισμός θα αποκτήσει και θα αξιοποιήσει τα πληροφοριακά συστήματα, ούτως ώστε να επιτευχθούν οι σκοποί και οι στόχοι του οργανισμού (Lederer, et al., 1996; Bhattacharjya, 2006).

Κατά την διαδικασία του στρατηγικού σχεδιασμού σε ένα μη κερδοσκοπικό οργανισμό θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι πιθανές χρήσεις των πληροφοριακών συστημάτων οι οποίες θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του οργανισμού. Καθώς αναπτύσσεται ο σχεδιασμός είναι πολύ σημαντικό να εξεταστούν τα κοινωνικά και πολιτικά χαρακτηριστικά του οργανισμού καθώς επίσης και οι περιορισμοί σε πόρους όπως χρηματοδότηση και τεχνικό προσωπικό (Newcomer, 1991; Bhattacharjya, 2006).

Τα κοινωνικά και πολιτικά χαρακτηριστικά του οργανισμού μπορούν να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τη διαδικασία σχεδιασμού αλλά και τα αποτελέσματά της. Η μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ)

αποτελεί μια μεθοδολογία η οποία εξετάζει τα κοινωνικά, πολιτικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά του οργανισμού και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να θεωρείται μια ιδανική μεθοδολογία για μια τέτοια μελέτη.

4. Μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ)

Η μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ) καθιστά εφικτή την κατανόηση σύνθετων προβλημάτων, παρέχει βοήθεια σε έναν οργανισμό για τον τρόπο που θα επιτευχθούν οι στόχοι του ενώ ακόμα αποτελεί την βάση για τις δύσκαμπτες (Hard) προσεγγίσεις. Λόγω του γεγονότος ότι τα συστήματα τα οποία περιλαμβάνουν ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως σε μια σχολική μονάδα, παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες, επιβάλλεται να εξεταστούν με έναν ολιστικό τρόπο, δυνατότητα η οποία παρέχεται από την μεθοδολογία ΕΣ. Επιπλέον εξετάζονται τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά, οι κανόνες και οι συμπεριφορές που συνδέονται με συγκεκριμένους ρόλους (ρόλος εκπαιδευτικού, ρόλος διευθυντή ΣΜ, ρόλος σχολικού σύμβουλου κ.α), καθώς και θέματα τα οποία είναι σημαντικά για τα άτομα του οργανισμού. Το σύστημα αξιολόγησης το οποίο κατασκευάζεται για την διαδικασία της έρευνας, διαμορφώνεται από το πολιτιστικό και ιστορικό πλαίσιό του και πρέπει να γίνει κατανοητό στην επίλυση προβλήματος. Η πεποίθηση είναι ότι προκειμένου να λειτουργήσει το σύστημα έρευνας (σύστημα αξιολόγησης) πρέπει να είναι σημαντικό για τα άτομα που συμμετέχουν στις διαδικασίες του οργανισμού.

Οι (Checkland, et al., 2006) περιγράφουν την μεθοδολογία (ΕΣ) ως ένα « οργανωμένο τρόπο για να γίνουν κατανοητές οι προβληματικές (κοινωνικές) καταστάσεις. Είναι προσανατολισμένη στη δράση. Οργανώνει τη σκέψη για τέτοιες καταστάσεις έτσι ώστε με τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται να επέλθουν βελτιώσεις». Η συστημική σκέψη, η οποία αποτελεί τη θεμελιώδη φιλοσοφική βάση της μεθοδολογίας, υιοθετεί μια ολιστική προσέγγιση των καταστάσεων, εξετάζοντας τα στοιχεία του οργανισμού όχι απομονωμένα αλλά με ανάλυση των διασυνδέσεων και των αλληλεξαρτήσεών τους. Στη μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων η προβληματική κατάσταση εκφράζεται ως αποτέλεσμα των σχέσεων ανάμεσα στις δομές και στις διαδικασίες.

Καθώς η μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ) εστιάζεται κυρίως σε συστήματα ανθρωπίνων δραστηριοτήτων λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές ιδέες των εμπλεκομένων στην προβληματική κατάσταση. Συγκεκριμένα τα άτομα που συμμετέχουν (κυβερνητικοί ανώτεροι υπάλληλοι, Δ/ντες, εκπαιδευτικοί, κλπ) έχουν υποκειμενικές απόψεις σχετικά με την προβληματική κατάσταση ενώ μέσω ενός συστήματος εκμάθησης (σύστημα αξιολόγησης) μαθαίνουν για το πρόβλημα (έρευνα), αναγνωρίζουν τις άλλες απόψεις και βρίσκουν τρόπους (στρατηγικές) για να βελτιωθεί η κατάσταση.

Διάφορα εργαλεία συνδέονται με την μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων ΕΣ, όπως απεικόνιση με εικόνες, το μνημονικό CATWOE (C - πελάτες, A - δράστες, T - μετασχηματισμός, W – άποψη του κόσμου, O - ιδιοκτήτες, και, E - περιβαλλοντικοί περιορισμοί), βασικοί ορισμοί, και τα εννοιολογικά μοντέλα (Checkland, et al., 2006). Αυτά τα εργαλεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό των κατάλληλων συστημάτων για την έρευνα της ΄΄προβληματικής κατάστασης΄΄.

Η μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ) ξεκινά από την ιστορία της προβληματικής κατάστασης (απουσία αξιολόγησης) στην καθημερινή ζωή. Αυτοί οι οποίοι αντιμετωπίζουν την προβληματική κατάσταση αποτελούνται από έναν ή περισσοτέρους ανθρώπους οι οποίοι παρακινούνται να την βελτιώσουν. Επειδή η διαδικασία στηρίζεται στη συνεργασία, τα άτομα αυτά θα αναμιχθούν με τους ανθρώπους του οργανισμού ώστε να αναλύσουν την προβληματική κατάσταση με μεγαλύτερη σαφήνεια.

Η μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων περιλαμβάνει την πολιτιστική και την λογική ανάλυση. Στη πολιτιστική ανάλυση εξετάζεται ο λόγος της επέμβασης καθώς επίσης και οι κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της ΄προβληματικής κατάστασης΄ του οργανισμού. Στη λογική ανάλυση καθορίζονται κατάλληλα συστήματα τα οποία περιλαμβάνουν ανθρώπινες δραστηριότητες, διαμορφώνονται οι αναγκαίες δραστηριότητες (μοντέλα) με βάση τους βασικούς ορισμούς και συγκρίνονται τα μοντέλα με την πραγματική κατάσταση.

Τα συστήματα που προκύπτουν από την μεθοδολογία (ΕΣ) και για τα οποία υπάρχει η σύμφωνη γνώμη όλων των εμπλεκομένων ότι είναι σχετικά με την πραγματική κατάσταση, περιλαμβάνουν ορισμένες δραστηριότητες. Για να πραγματοποιηθούν οι συγκεκριμένες δραστηριότητες εξετάζεται ποιες πληροφορίες απαιτούνται, από πού θα αντληθούν (πηγές), με ποια μορφή και με ποια συχνότητα. Στην συνέχεια, αφού ολοκληρωθούν οι δραστηριότητες εξετάζεται ποιες πληροφορίες προκύπτουν, σε ποιους πρέπει να πάνε, με ποια συχνότητα και με ποια μορφή. Με αυτόν τον τρόπο ένα μοντέλο από δραστηριότητες μετατρέπεται σε ένα μοντέλο ροής πληροφοριών (Checkland, et al., 2006). Λαμβάνοντας υπόψη το μοντέλο ροής πληροφοριών που προκύπτει, εξετάζεται με ποιους τρόπους(δομές δεδομένων) θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν οι συγκεκριμένες ροές πληροφοριών. Αυτή η διαδικασία οδηγεί στο σχεδιασμό ενός κατάλληλου συστήματος χειρισμού δεδομένων, το όποιο σύμφωνα με τον Checkland αποτελεί ένα "Πληροφοριακό σύστημα".

Η μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ) έχει χρησιμοποιηθεί ευρύτατα τα τελευταία χρόνια στον τομέα των πληροφοριακών συστημάτων και ειδικότερα στην διαχείριση και τη πληροφοριακή στρατηγική, στην επιχειρησιακή ανάλυση αλλά με μικρή συνεισφορά στο σχεδιασμό της πληροφοριακής τεχνολογίας (Rose, J. and Haynes, M. 2001).
Υπάρχουν πολλές μεθοδολογίες στρατηγικού σχεδιασμού πληροφοριακών συστημάτων όπως η ανάλυση κρισίμων παραγόντων επιτυχίας (Critical Success Factor Analysis), ανάλυση αλυσίδας άξιας (Value Chain Analysis) ανάλυση δυνάμεων αδυναμιών ευκαιριών και απειλών (SWOT Analysis) και άλλες. Με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της η μεθοδολογία εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ) αποτελεί την κατάλληλη μεθοδολογία για την συγκεκριμένη έρευνα. Ταυτόχρονα παρέχεται η δυνατότητα ενσωμάτωσης και χρήσης των άλλων μεθοδολογιών στην συγκεκριμένη μεθοδολογία.

5. Εννοιολογικό μοντέλο αξιολόγησης

Με την χρήση της μεθοδολογίας εύκαμπτων συστημάτων (ΕΣ) και με βάση τις αναλύσεις οι όποιες πραγματοποιήθηκαν (ανάλυση επέμβασης, κοινωνική και πολιτική ανάλυση) και με τη χρήση του CATWOE καταλήξαμε στο προτεινόμενο μοντέλο αξιολόγησης ΣΜ στο σχήμα 1.
Το συγκεκριμένο μοντέλο περιλαμβάνει πέντε δραστηριότητες :
Στη πρώτη δραστηριότητα αυτή καθορίζονται οι παράγοντες - όπως υποδομές, πόροι, περιβάλλον (κοινωνικό, οικονομικό), υπόβαθρο(προσωπικού μαθητών), εκπαιδευτικό και διοικητικό πλαίσιο λειτουργίας –οι οποίοι επηρεάζουν σε αρκετά μεγάλο βαθμό τις λειτουργίες και την αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδος. Οι παράγοντες αυτοί καθορίζονται με βάση τις ιδιαιτερότητες τις οποίες έχει η κάθε σχολική μονάδα

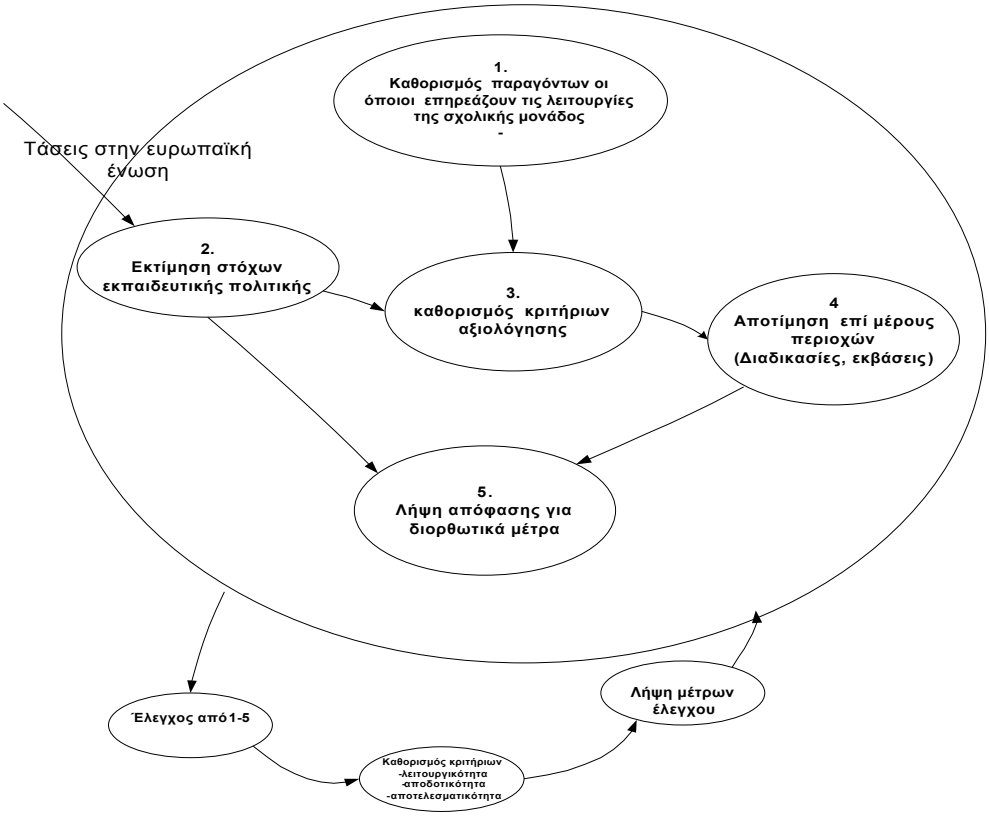

Σχήμα 1. Μοντέλο αξιολόγησης ΣΜ

Στη δεύτερη δραστηριότητα πραγματοποιείται η εκτίμηση των στόχων της εκπαιδευτικής πολιτικής λαμβάνοντας υπόψη και τις τάσεις στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην δραστηριότητα αυτή πρέπει να προσδιοριστούν οι κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας των στόχων της εκπαιδευτικής πολιτικής, ώστε να διαμορφωθούν τα κριτήρια αξιολόγησης και οι αποφάσεις για διορθωτικά μέτρα.
Στην τρίτη δραστηριότητα καθορίζονται τα κριτήρια αξιολόγησης με βάση τους στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής, τις τάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την λειτουργία της σχολικής μονάδος

Στη τέταρτη δραστηριότητα διεξάγεται η αποτίμηση των σχετικών περιοχών(διαδικασίες εκβάσεις), με βάση τα διαμορφωμένα κριτήρια αξιολόγησης και αναδεικνύονται οι ανάγκες.
Αφού προσδιοριστούν οι ανάγκες, όπως προκύπτουν από την αποτίμηση της σχολικής μονάδος και με βάση τους στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής λαμβάνονται αποφάσεις για διορθωτικά μέτρα τα οποία θα οδηγούν σε βελτίωση της λειτουργίας της σχολικής μονάδος και κατ επέκταση όλου του εκπαιδευτικού συστήματος.
Εκτός συστήματος βρίσκονται οι διαδικασίες οι οποίες εποπτεύουν την λειτουργία του συστήματος αξιολόγησης.

6. Ευρήματα έρευνας

Στόχος της συγκεκριμένης έρευνας αποτελεί η διερεύνηση των απόψεων και των θέσεων των εκπαιδευτικών σχετικά με το προτεινόμενο μοντέλο αξιολόγησης ώστε να γίνει η επικύρωσή του. Για την υλοποίηση του στόχου της έρευνας εκπονήθηκε κατάλληλο ερωτηματολόγιο με βάση το προτεινόμενο μοντέλο αξιολόγησης.
Ο αριθμός των εκπαιδευτικών του δείγματος ανέρχονται σε εκατό σαράντα (140) και υπηρετούν σε σχολικές μονάδες τόσο της περιφέρειας αλλά και στη πόλη της Θεσσαλονίκης.
Ο αριθμός των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου ανέρχονται σε 53 από τις όποιες παραθέτονται 12 αντιπροσωπευτικές.

		Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	Συμφωνείτε ή διαφωνείτε ότι η απουσία της αξιολόγησης είναι μια προβληματική κατάσταση για την ΣΜ	7 (5%)	20 (14,4%)	34 (24,5%)	61(43,9%)	17(12,2%)
2	Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την άποψη ότι τα κριτήρια αξιολόγησης είναι απαραίτητα για την αποτίμηση της αποτελεσματικότητας της ΣΜ;	4 (2,9%)	16 (11,4%)	24 (17,1%)	74 (52,9%)	22 (15,7%)
3	Στον καθορισμό των κριτηρίων αξιολόγησης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι στόχοι της εκπαιδευτικής πολιτικής	4 (2,9%)	12 (8,8%)	19 (13,6%)	87 (62,1%)	15 (10,9%)
4	Στον καθορισμό των κριτηρίων δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι τάσεις στην ευρωπαϊκή ένωση	11 (8%)	84 (61,3%)	26 (19%)	13 (9,5%)	3 (2,2%)
5	Στον καθορισμό των κριτηρίων αξιολόγησης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τις λειτουργίες και την αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδος	3 (2,2%)	3 (2,2%)	15 (10,9%)	85 (61,6%)	32 (23,2%
6	Δηλώστε τον βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την άποψη ότι η αξιολόγηση πρέπει να εστιάζεται στις Εκπαιδευτικές διαδικασίες	3 (2,2%)	5 (3,7%)	14 (10,4%)	91 (67,9%)	21 (15,7%
7	Δηλώστε τον βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την άποψη ότι η αξιολόγηση πρέπει να εστιάζεται στις Διοικητικές διαδικασίες	6 (4,6%)	13 (9,9%)	34 (24,3%)	66 (50,24%)	12 (9,2%)
8	Δηλώστε τον βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την άποψη ότι η αξιολόγηση πρέπει να εστιάζεται στις Εκβάσεις	5 (3,7%)	9 (6,7%)	31(23%)	72 (53,3%)	18 (13,3)%
9	Ο σκοπός της αξιολόγησης πρέπει είναι η βελτίωση συνολικά της εκπαίδευσης	2 (1,4%)	0 (0%)	6 (4,3%)	82 (59%)	49 (35,3%)
10	Δεν αποτελεί ρόλο της αξιολόγησης η δημιουργία προϋποθέσεων για τη παροχή κατάλληλης βοήθειας	21(15,4%)	92(67,6%)	14(10,3%)	7(5,1%)	2(1,5%)
11	Ο ρόλος της αξιολόγησης πρέπει να είναι ένας μηχανισμός ανατροφοδότησης για εκπαιδευτικούς, για εκπαιδευτικές πρακτικές	0 (0%)	7 (5,1%)	8 (5,8%)	74 (53,6%)	49 (35,5%)
12	Η τεχνολογία πληροφορικής μπορεί να προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες στην διαδικασία τηςαξιολόγησης	1 (0,7%)	2 (1,4%)	45 (32,4%)	72(51,8%)	19(13,7%)

Πινάκας 1 : Συχνότητα και ποσοστό απαντήσεων

Για την ανάλυση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της περιγραφικής στατιστικής με την βοήθεια του στατιστικού πακέτου SPSS με τις μεταβλητές να είναι ποιοτικές τύπου διάταξης (ordinal).
Από την επεξεργασία των στοιχείων ένα μεγάλο ποσοστό από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς θεωρούν την απουσία της αξιολόγησης από τη σχολική μονάδα ως μια προβληματική κατάσταση, 56,1% (78 άτομα) επισημαίνοντας παράλληλα την αναγκαιότητα της.
Σχετικά με την αναγκαιότητα των κριτηρίων αξιολόγησης, οι περισσότεροι των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών συμφωνούν ότι είναι απαραίτητα για την αξιολόγηση της σχολικής μονάδος 68,6% (96 άτομα) και στην διαμόρφωση τους πρωταρχικό ρόλο πρέπει να έχουν οι στόχοι της εκπαιδευτικής πολιτικής 73% (102 άτομα), οι παράγοντες οι όποιοι επηρεάζουν την λειτουργία και αποτελεσματικότητα της ΣΜ 84,8% (117 άτομα) καθώς και οι τάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση 69,3% (95 άτομα).
Από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών προκύπτει ότι η πλειοψηφία και σε μεγάλο ποσοστό, συμφωνεί με την άποψη ότι η αξιολόγηση πρέπει να εστιάζεται στις εκπαιδευτικές διαδικασίες 83,6% (112 άτομα), διοικητικές διαδικασίες 59,6% (78 άτομα) και στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα 66,6% (90 άτομα).

Σε ποσοστό της τάξης του 93% (131 άτομα) οι εκπαιδευτικοί αποδέχονται την αξιολόγηση με την προϋπόθεση ότι ο σκοπός της θα είναι η βελτίωση της λειτουργίας της σχολικής μονάδος αλλά και συνολικά της εκπαίδευσης και παράλληλα σε ποσοστό 89,1% (123 άτομα) έχουν τη άποψη ότι με την ανατροφοδότηση θα τους παρέχεται η δυνατότητα να αποκτήσουν αυτογνωσία και να βελτιώσουν το παρεχόμενο εκπαιδευτικό έργο τους.
Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς συμφωνεί με το ερώτημα δηλαδή της αναγκαιότητας της πληροφοριακής τεχνολογίας για την αξιολόγηση, σε ποσοστό 51,8 % (72 άτομα) και ένα ποσοστό 13,7% (19 άτομα) το οποίο συμφωνεί απόλυτα. Υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό του 32,4% (45 άτομα) το οποίο έχει ουδέτερη στάση και το ποσοστό το οποίο διαφωνεί είναι παρά πολύ μικρό 1,4% (2 άτομα). Επομένως η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρεί ότι η πληροφοριακή τεχνολογία μπορεί να προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες στην διαδικασία της αξιολόγησης, έχουν δηλαδή μια θετική στάση στην χρήση και την αξιοποίηση της.

7. Συμπεράσματα

Η πρωτογενής έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της παρούσης εργασίας συνέβαλε στην καταγραφή των απόψεων και των θέσεων των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών ως προς το προτεινόμενο μοντέλο για την αξιολόγηση ΣΜ.
Σχετικά με το προτεινόμενο μοντέλο αξιολόγησης με βάση την επεξεργασία των απαντήσεων των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών οι περισσότεροι έχουν μια θετική στάση ως προς το προτεινόμενο μοντέλο αξιολόγησης και συμφωνούν με την δημιουργία ενός πληροφοριακού συστήματος αξιολόγησης.
Με δεδομένο ότι προκειμένου να διαπιστωθεί η επίτευξη των στόχων της εκπαιδευτικής πολιτικής, είναι σημαντικό να υπάρξει ένα ευρύτερο πληροφοριακό σύστημα αξιολόγησης, καθώς επίσης και οι απαραίτητες υποδομές για την ταχύτερη απόκτηση, ανάλυση και διάδοση πληροφοριών, για το εκπαιδευτικό σύστημα συνολικά.
Οι πληροφορίες που προκύπτουν ή που θα προκύψουν από την αξιολόγηση θα αποτελέσουν την βάση για την λήψη αποφάσεων από τους χειριστές της εκπαίδευσης αλλά και για αυτούς που συμμετέχουν στις εκπαιδευτικές/διοικητικές διαδικασίες της σχολικής μονάδος.

Βιβλιογραφία

Bhattacharjya Jyotirmoyee (2006). Adapting Soft Systems Methodology for Strategic Information Systems Planning: An Action Research Study in a Non-Profit Organisation in Australia, 17th Australasian Conference on Information Systems. - Perth, Western Australia : Curtin University of Technology.

Boddy, D.; Boonstra, A.; Kennedy, G.(2005). Managing Information Systems: An Organisational Perspective. Harlow (Pearson).

Checkland P and Poulter J .(2006). Learning for Action – A Short Definitive Account of Soft Systems Methodology and its use for Practitioners. - Chicheste : John Wiley & Sons Ltd.

Lederer A και Sethi V .(1992). Meeting the challenges of information systems planning. - Long Range Planning.

Newcomer K.E., & Caudle.(1991). Evaluating public sector information systems More than meets the eye. Public Administration Review.

Rose, J. and Haynes, M. (2001).A Soft Systems Approachto the Evaluation of Complex Interventions in the Public Sector, Manchester Metropolitan University Paper

Seung Ki Min Ki Min και Su-Yeon Kim.(1999). An integrated approach toward strategic information systems . Department of Industrial Engineering, Pohang University of Science and Technology.

Ανδρέου, Α. .(1999). Θέματα Οργάνωσης και Διοίκησης της Εκπαίδευσης και της Σχολικής Μονάδας, Νέα Σύνορα-Α. Λιβάνη, Αθήνα

Κουμπάρου Χρυσάνθη (2006). Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα. Πρακτικά 1ου Εκπαιδευτικού Συνέδριου με θέμα: "Το Ελληνικό Σχολείο και οι προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας" Ιωάννινα 12-14 Μαΐου 2006.

Τσιάκαλος Γ.(1992). Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου-η Ελλάδα εκτός ευρωπαικής τροχιάς - Αθήνα : Εκδοτικός Ομιλος Συγγραφέων-Καθηγητών.

Τσακίρη Δέσποινα (2003)ΚΕΕ Αξιολόγηση και εκπαιδευτικά συστήματα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκριτική μελέτη των συστημάτων αξιολόγησης της http://www.kee.gr/html/research_main.php προσπελάστηκε 10-2005

Χαιδεμενάκου Σ (2006). Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και οι εκπαιδευτικοί: Από την πλευρά των εκπαιδευτικών Δ/θμιας εκπαίδευσης Ν θεσπρωτίας. Πρακτικά 1ου Εκπαιδευτικό Συνέδριο με θέμα: "Το Ελληνικό Σχολείο και οι προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας" Ιωάννινα 12-14 Μαΐου 2006.

Azcutia J .(1999): Educational administration and institutions for evaluation of the education system .http://www.ince.mec.es/pres/pon-n8-ing.htm. - Instituto National de Calidad y Evaluacion (INCE),προσπελάστηκε 10-12-2003.

Cradler J. "Implementing Technology in Education(2003). Recent Findings from Re-search and Evaluation Studies Http://www.wested.org/techpolicy/recapproach.html. Προσπελαστηκε 11-10-2005.

Eurydice, The information network on education in Europe (2004). Approaches to the Evaluation of Schools which provide compulsory education http://www.eurydice.org/Documents/Evaluation/en/frameset_eval.html Προσπελαστηκε 11-1-2005.